

Změny správního systému po roce 1945

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.
Katedra ekonomie a veřejné správy

O volbách do okresních a zemských Národních výborů

Volba členů ZNV pro obvod expositury se provede v Mor. Ostravě

Ve směrnicih ministra vnitra k vládnímu nařízení ze dne 25. srpna 1945 č. 49 Sb. o prvních volbách do okresních a zemských Národních výborů se praví mimo j.: Počet obyvatel okresů a počet členů okresních Národních výborů se určí podle výsledku sčítání lidu z roku 1930. Volby do okresních a zemských Národních výborů rozepisuje ministr vnitra. - Do obvodu expositury v Mor. Ostravě patří tyto politické okresy: Bílovec, Bruntál, Frýdek (území bývalého okresu Frýdek a Místek), Fryštát, Frývaldov, Hlučín, Nový Jičín, Krnov, Opava a Český Těšín a pro účely těchto voleb obvod města Mor. Ostravy včetně obcí Krmelín, Proskovice a Stará Ves n. Ondřejnicí. Volba členů zemského Národního výboru moravskoslezského se provede odděleně pro obvod expositury v Mor. Ostravě a pro ostatní část země Moravsko-

slezské. Každou z těchto oddělených voleb řídí příslušná volební subkomise. Předsedou volební subkomise pro obvod expositury je předseda expositury předsedou volební subkomise pro ostatní část země Moravskoslezské je předseda zemského Národního výboru. Do každé volební subkomise jmenuje každá z politických stran, v příslušném sboru zastoupených, po dvou členech. Úkol subkomisí končí provedením těchto oddělených voleb a oznámením výsledků zemské volební komisi. Celkové výsledky voleb vyhlásí předseda zemské volební komise v plenárním zasedání zemského sjezdu. Zápisy o volbách a vyhlášky o výsledku voleb se vyhotovují podle úředních vzorů ministerstva vnitra. Všechna podání, zápisy a stížnosti ve věcech voleb jsou prosty kolků. Stížnosti se podávají ve třech stejnopisech.

Počátky poválečného správního systému

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Představitelé komunistického exilu v Moskvě přišli s návrhem na vytvoření národních výborů jako nových orgánů veřejné správy – plán byl přijat.
 - V prosinci **1944** Edvard Beneš podepsal **ústavní dekret o národních výborech.**
-

Československo po roce 1945

RUDÉ PRÁVO
USTŘEDNÍ ORGÁN KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

V pondělí 27. května 1945 • Číslo 136 • Cena Kč 1,50

Konečné za Měsíc nejvyšší stranou	
Učtovací jednotky a listy	
Číslo	894.207
Pr.	312.207
Pr. 200.	328.207
Pr. 200.	894.207
Pr. 200.	6.207

KSČ daleko největší stranou v českých zemích

Komunisté vedoucí silou národa

Jedná z hlavních politických stran neobtěžuje tak veřejnou sféru - V republikánských volbách se projevili a rozhodli mnozí komunisté - Právě oni národa šlo - Jím republiky po-
šel hlavního listy první lidově-demokratického režimu a první lidové strany

KSČ nejsilnější stranou v hlavním městě republiky

První poválečná vláda

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Vznikla v dubnu 1945, tehdy vydán **Košický vládní program**.
 - Vládní program potvrzoval jako základ veřejné správy „lidem volené národní výbory“.
 - <https://www.nacr.cz/wp-content/uploads/2021/04/labyrint-1945-Kosicky-vladni-program.pdf>
 - Na návrh vlády byly vydávány dekrety prezidenta republiky.
 - Výkonnou složkou SNR se stal Sbor pověřenců.
-

Národní výbory

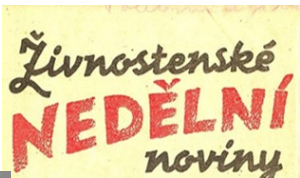
SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- Národní výbory (NV) nahradily obecní, okresní a zemské orgány – **dosavadní územní organizace** zůstala v tomto období **zachována**.
 - **Národní výbory byly na všech stupních zřizovány jako současně orgány státní správy a samosprávy.**
 - V čele stál předseda, hlavním orgánem bylo plénum, které volilo i další orgány NV v čele s radou.
 - Kromě běžné agendy (evidence obyvatelstva, dohled nad živnostenským podnikáním, školstvím, sociální a zdravotní péčí) prováděly po válce konfiskaci majetku „nepřátel (Němců) a zrádců (kolaborantů)“.
-

Změny politického systému – Národná fronta

SLESKÁ UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KATOVICĚ

ČÍSLO 20. 19. května 1946 CENA 2 Kč

Komunisté a živnostnictvo

Kamen Gettvel
Dnes před volbami se opět objevuje ve veřejném vědomí otázka, zda se změny politického systému v Československu usklopí. Vzhledem k tomu, že komunisté jsou napřímo živnostnickým a obchodním, lze si je představit v roli živnostníků. Je to však jen zjevná iluze. Komunisté nejsou živnostníci, ani obchodníci. Jsou to lidé, kteří se věnují obchodu a živnostnictvu jako svému povolání, ale jejich cílem je získat moc a vládu nad lidem. Komunisté nejsou živnostníci, ani obchodníci. Jsou to lidé, kteří se věnují obchodu a živnostnictvu jako svému povolání, ale jejich cílem je získat moc a vládu nad lidem.

ZYVNOSTNÍCI A OBCHODNÍCI! Občasná svobodná hlava demokratické Československé republiky, VOLTE KOMUNISTY!

Žádná jiná vláda bez komunistů
Byla by vláda bez komunistů? Nemoc a Mladý se nemí. Komunisté jsou v Československu tak silní, že bez nich vláda nemůže existovat. Komunisté jsou v Československu tak silní, že bez nich vláda nemůže existovat. Komunisté jsou v Československu tak silní, že bez nich vláda nemůže existovat.

Československá strana zemědělského a malopřemyslníků (ČSM)
Československá strana zemědělského a malopřemyslníků (ČSM) je jedním z hlavních politických subjektů v Československu. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro zemědělství a malý průmysl. ČSM se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá lidová strana (ČSL)
Československá lidová strana (ČSL) je politická strana, která se hlásí k socialistickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČSL se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá národní fronta (ČNF)
Československá národní fronta (ČNF) je koalice politických stran, která se hlásí k demokratickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČNF se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá národní fronta (ČNF)
Československá národní fronta (ČNF) je koalice politických stran, která se hlásí k demokratickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČNF se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá lidová strana (ČSL)
Československá lidová strana (ČSL) je politická strana, která se hlásí k socialistickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČSL se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá strana zemědělského a malopřemyslníků (ČSM)
Československá strana zemědělského a malopřemyslníků (ČSM) je jedním z hlavních politických subjektů v Československu. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro zemědělství a malý průmysl. ČSM se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá lidová strana (ČSL)
Československá lidová strana (ČSL) je politická strana, která se hlásí k socialistickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČSL se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

Československá národní fronta (ČNF)
Československá národní fronta (ČNF) je koalice politických stran, která se hlásí k demokratickým hodnotám. Její program je založen na zajištění spravedlivých podmínek pro všechny vrstvy společnosti. ČNF se hlásí k demokratickým hodnotám a podporuje svobodný trh.

DENÍK KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA
154.881 HLASŮ PRO KSČ V KRAJI
HISTORICKÉ VÍZITKY V KOMUNISTU
Lid vyslovil důvěru straně budovatelů
V Plzni se odehrálo pro KSČ 2316 hlasů. V plzeňském kraji 61 procent pro KSČ. Také Praha dává více komunistům. - Nepřestí plzeňská KSČ na řadě.
Přehledy okresů
V plzeňském kraji: Praha - 2316 hlasů pro KSČ, 61 procent.
Dobře vlády pro KSČ také na Moravě

Incident při volbách
V plzeňském kraji se odehrálo pro KSČ 2316 hlasů. V plzeňském kraji 61 procent pro KSČ. Také Praha dává více komunistům. - Nepřestí plzeňská KSČ na řadě.

Vládní krize z února roku 1948

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Nekomunističtí ministři podali na protest proti změnám ve vedení SNB demisi.
 - Jejich pokus „položit“ vládu a vyvolat nové volby neuspěl.
 - Ve vládě kromě KSČ zůstali sociální demokraté a ministr zahraničí Jan Masaryk.
 - Komunisté vytvořili Lidové milice a vyhlásili generální stávkou.
 - **25. února prezident Beneš přijal demise nekomunistických ministrů – vláda byla doplněna nekomunistickými zástupci ostatních stran.**
-

Krajské zřízení

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Na základě ústavního zákona z prosince 1948 bylo v ČSR zřízeno 19 krajů (13 v českých zemích a 6 na Slovensku).
 - Byly zrušeny zemské národní výbory, začaly působit nově vytvořené krajské národní výbory (KNV), v Praze krajskou správu vykonával Ústřední národní výbor.
-

Změny soudního systému

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- V roce 1948 se soudní organizace přizpůsobila krajskému zřízení.
- Ústavní soud nebyl po roce 1948 obnoven, v 50. letech byl **zrušen i Nejvyšší správní soud.**
- Nově byl vytvořen Státní soud jako nástroj represe proti odpůrcům režimu.
- Už po válce byl zřízen Národní soud zaměřený na činnost proti československému státu v letech 1938-1945.

Pomnichovský předseda vlády
Rudolf Beran před Národním
soudem

Národní výbory v 50. letech

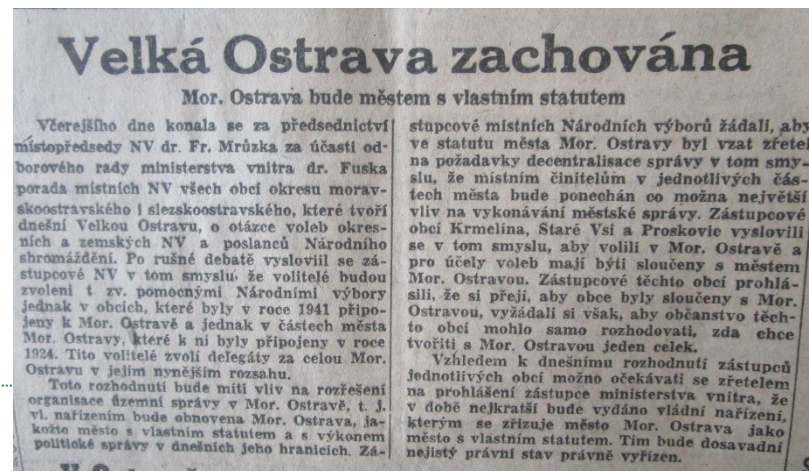

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Místní národní výbory byly v 50. letech rozděleny na městské a místní.
 - Byly zrušeny referáty, které nahradily odbory nebo správy národních výborů.
 - V roce 1954 se konaly nové volby do NV (93,6% hlasů pro kandidáty Národní fronty).
-

Proměny měst

- Byly rozvíjeny některé předchozí tendence vývoje měst (slučování obcí)
- Vývoj měst souvisel s novými trendy v hospodářské politice (důraz na těžký průmysl – specifický příklad Havířova)

Ústava z roku 1960

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Změnila název státu na Československou socialistickou republiku (ČSSR).
 - Nová ústava zrušila Sbor pověřenců a omezila pravomoci Slovenské národní rady.
 - Deklarovala vedoucí úlohu KSČ ve společnosti.
 - Oslabila pozici prezidenta.
-

Změny v krajském zřízení a v systému NV po roce 1960

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Na základě zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu rovněž z roku 1960 byly určeny nové hranice krajů – jejich počet byl snížen.
- Praha měla pozici samostatného kraje, byl zde zrušen Ústřední národní výbor a nahrazen Městským národním výborem.
- Došlo také k výraznému snížení počtu okresů. Zatímco na konci 40. let existovalo 179 okresů, po změně z roku 1960 jejich počet klesl na 76.

Federalizace státu – 28. říjen 1968

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- K 1.1. 1969 byly ustaveny Česká socialistická republika a Slovenská socialistická republika
 - V působnosti federace zůstávala zahraniční politika, obrana, federální státní hmotné rezervy a federální zákonodárství
-

- Jako nové orgány veřejné správy byly v roce 1945 ustaveny **národní výbory**. Nahradily obecní, okresní a zemské orgány. Národní výbory byly na všech stupních zřizovány jako současně orgány státní správy a samosprávy.
 - Základem správní soustavy se **po nástupu komunistického režimu stalo krajské zřízení**.
 - **V roce 1960** byl přijat **nový zákon o územním členění státu**, který upravoval podobu krajského zřízení. Počet krajů i okresů byl snížen, a jejich hranice byly nově stanoveny.
 - Na základě ústavního zákona z 28. října **1968 se Československo stalo federací**.
-